

Motion till riksdagen 2020/21:1929

av **Lotta Finstorp (M)**

Hantverkare behövs i en cirkulär ekonomi

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftsamla för att fler ska utbilda sig till hantverkare för att möjliggöra den cirkulära ekonomin och tillkännager detta för regeringen.

Vi gillar hantverkare – men vi vill inte bli en

I vintras genomförde Stockholms Hantverksförening tillsammans med SIFO Kantar en undersökning om stockholmarna och deras inställning till hantverk och hantverkare.¹ Det finns flera slutsatser vi kan dra av svaren.

För det första: Stockholmarna – och i synnerhet yngre kvinnor – vill konsumera mer hållbart, men de vet inte hur de ska göra. För det andra: Stockholmarna gillar sina hantverkare. Undersökningen visar att stockholmarna uppskattar sina olika hantverkare och deras tjänster. 73 procent av de tillfrågade har en positiv uppfattning av yrkena. Enbart två procent har en negativ syn.

Det kan tilläggas att en negativ bild genomgående är ovanlig, oaktat kön och åldersgrupp. I den andra änden av skalan sticker en grupp ut – bland äldre kvinnor anger 93 procent att de har en positiv bild av hantverkare.

För det tredje: Undersökningen visar på ett kunskapsunderskott om de tillgängliga utbildningar som idag erbjuds. Oavsett kön och ålderskategori avslöjas en påtaglig brist på kunskap och möjligtvis intresse när det kommer till hantverksutbildningars innehåll och struktur. Cirka hälften av alla tillfrågade känner helt enkelt inte till vilken utbildning som krävs för att bli hantverkare.

Det är alltså få som söker till de befintliga hantverksprogrammen på gymnasienivå. Det leder till att kommunerna lägger ner dessa program. Helt förståeligt. Kommunerna har sina skattebetalares pengar att tänka på och att hålla lokaler och lärare för några få elever är inte ekonomiskt försvarbart. Men kommunerna kan inte hållas ansvariga för ett

¹ https://hallbarhantverk.se/wp-content/uploads/2020/03/Hallbarhantverk_2020.pdf.

nationellt problem. Det behöver ställas garantier till de enskilda kommunerna, så att de kan hålla igång hantverksutbildningarna. Och både unga och deras föräldrar behöver informeras om att hantverksutbildningarna leder till arbete.

Enbart inom trä- och möbelindustrin behövs nyrekryteringar på upp emot 8 000 tjänster de kommande åren.² Frågorna kring framtiden för hantverk och hantverksyrken blir allt mer viktiga då det inom många hantverksyrken är stora pensionsavgångar som sker framöver. Om inte tillströmningen till hantverksutbildningarna ökar skulle det kunna betyda att vissa yrken i framtiden riskerar att helt dö ut. Att få unga att välja hantverksutbildning är att utbilda dem för arbete, att klämma in fler på samhällsvetenskapligt program är att utbilda dem för ett liv i arbetslöshet.

Hantverkare behövs för att ställa om till cirkulär ekonomi

I somras meddelade regeringen att de har beslutat om en nationell strategi för att ställa om till cirkulär ekonomi. Regeringen tänker stort, men missar småskaligheten och det viktiga ”lappa och laga”.³ Det som är av god kvalitet – och därmed kostar mer att producera – är något du vårdar bättre, vilket i sin tur gör att du vårdar det mer. När denna sak, oavsett om det är ett älskat klädesplagg eller en möbel, så småningom slits eller går sönder är sannolikheten större att du lagar den än att du slänger den. Men vem ska laga? I det 32-sidiga strategimaterial som regeringen skickade ut i samband med detta nämns inte ordet hantverkare.⁴ Detta trots att hantverkare är nödvändiga för att kunna tillverka kvalitetsprodukter och för att kunna lappa och laga. För övrigt används inte heller ordet laga.

År 2018 låg textilkonsumtionen på cirka 14 kilo per person och år. I dessa siffror ingår inte privatimport via till exempel e-handel, vilket betyder att den faktiska konsumtionen förmodligen är något högre.⁵

De globala målen för hållbar utveckling är 17 till antalet och består av 169 delmål. Hantverkare behövs för att nå åtminstone 40 av dessa. Det är förmodligen lågt räknat. Hur ska vi nå mål 6.1 Säkert dricksvatten för alla utan brunnsborrhare och VVS-installatörer? Hur ska vi nå mål 8.4 Förbättra resurseffektiviteten i konsumtion och produktion utan skomakare och skräddare? Och hur ska vi nå mål 11.4 Skydda världens kultur- och naturarv utan glasmästare och träbildhuggare?⁶

Vi har en skuld till dagens unga, något som inte minst påpekas av Fridays for Future-rörelsen. Vi behöver visa dem hur de kan leva mer hållbart än vad vi äldre generationer har gjort och gör. Därför måste vi satsa på hantverksutbildningar redan på gymnasienivå – och heller inte glömma bort grundskolans slöjdlktioner som lever ett hotat liv.

² Rekryteringsbehov inom trä- och möbelindustrin fram till 2023, TMF, Trä & Möbelföretagen, februari 2019.

³ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/07/sverige-staller-om-till-en-cirkular-ekonomi/>.

⁴ https://www.regeringen.se/4a3baa/contentassets/619d1bb3588446deb6dac198f2fe4120/200814_ce_webb.pdf.

⁵ Naturvårdsverket, <http://naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Konsumtion-och-produktion/Hallbara-textilier/Textilsmart/>

⁶ <https://hantverkarnastockholm.se/media/1472/2020-globala-malen-broschyr.pdf>

Slöjden ger inte bara våra unga färdigheter i att själva kunna sy i en knapp eller hantera verktyg. Ämnet är också många ungas enda möjlighet att träna upp fingerfärdighet, något som är oerhört viktigt inte bara inom hantverk. Vem vill ha en fumlig kirurg?

Lotta Finstorp (M)